

VICTOR CORNELIUS

I et interview fra 1941 ser Victor Cornelius tilbage på sin ungdom: "...jeg var en forfærdelig vildbasse!" – og denne erklæring vil ingen næppe modsige efter at have forsket lidt i livstildragelserne via diverse offentlige papirer. Men en sympatisk vildbasse velsagtens, der ikke har haft den allerbedste pædagogiske back-up med hjemmefra. Ikke at det daglige familieliv nødvendigvis har været utrygt, men der har nok manglet nogle optrukne grænser for dette og hint til at mindske hyperaktiviteten. Og man må konstatere, at summen af afvigende myndighedsnotater giver et noget forpustet billede af hverdagens stabilitet og faste holdepunkter.

Victor Cornelius, sanger, pianist og komponist. Født 22. september 1897 på Jagtvej 33/1, Nørrebro, København (hos en Katrine Madsen (jordemoder?), hvem der jævnføres til ifm. med registrering af fødsel- & dåbsdag). Hans forældre var (udl. som fader) møllermester Oscar Johan Corneliusen (angives at være 32 år og født i Danmark) og (pige) Elisabeth Cecilie Christine Hansen, boende Bjelkes Allé 27, Nørrebro.

Victor er døbt Viktor Lars Corneliusen, og på dåbsdagen i St. Stefans Kirke den 6. marts 1898 boede familien på Bjelkes Alle 27/st., København N (ejendommen tilsyneladende ejet af Oscars far, Lars Corneliusen).

Viktors forældre blev viet den 5. november 1897 i Sct. Stefans Kirke (altså ugifte på Viktors fødselsdag, men viet inden hans dåbsdag). Elisabeths far var værtshusholder Hans Peter Hansen, Sct. Stephansgade 41/kld (hvilket imidlertid ikke umiddelbart har nogen indflydelse på dette tidspunkt – visse oplysninger i kirkebogen er dog ikke tilgængelige), lige rundt om hjørnet fra Bjelkes Allé.

22. 9	Jagtvej 33.1	Viktor Lars Corneliusen	En Elisabeth Cecilie Christine Hansen og Oscar Johan Corneliusen 22. af Danmark	1898 6. Marts	Volf Kirken	Fr. Katrine Madsen Jagtvej 33.1 Forældre Bjelkes Allé 27.
-------	--------------	----------------------------	--	------------------	----------------	--

Møllermesteren døde imidlertid allerede næste år, og ved boopgørelsen befandt fru Elisabeth Corneliusen sig nærmest i dyb armod:

"Skifte efter Møllermester Oscar Johan Cornelius, som ifølge nu fremkommen Anmeldelse er død den 25. november 1898 paa Kommunehospitalet. Mødt var afdødes Enke Elisabeth Kirstine Cecilie, født Hansen, Bjelkes Alle 27, st., som erklærer at Fællesboet kun ejer nogle ubetydelige Effekter til Værdi højst 80 kr., som paa Begæring udlagdes hende, der uden Sy'kassehjælp bekoster Begravelsen med større Beløb. Sign. E. Corneliusen den 28. november"

Dette har nok kun været en midlertidig situation, set ud fra boets øjeblikkelige de facto status, for sidenhen synes det da som om Elisabeths forældre ikke ganske lader hende i stikken.

Victor Cornelius fortæller: *"Slægten ernærede sig generelt som restauratører og kom, 4-5 generationer tilbage, oprindeligt fra Amsterdam under navnet "van Cornelius". Senere afkom hed Corneliusen – men sidenhen blev "-sen" strøget af min bedstefar!"*

Hvornår dette reelt og officielt blev til Cornelius, hvis det overhovedet er sket, vides ikke – 'Corneliusen' består uændret iht. kirkebøger og andre dokumenter.

Cornelius: *"Mit første orkester startede jeg, da jeg var ni år gammel, og jeg var alene om det. Vi havde et opretstående klaver, hvorpå jeg spillede bas med venstre hånd, medens jeg klarede trompeten med højre ved at presse schallstykket mod klaveret forside med munden. En gammel skammel, som jeg havde boret hul i og ophængt en triangel nedenunder, betjente jeg med højre ben ved en sindrig anordning, medens jeg på venstre knæ havde fastspændt en tamburin, som min mor havde brugt til karneval."*

Samtidig var han avisdreng og løb med ugeblade - en fritidsinteresse var også løb på rulleskøjter. I Alleenberg Biografen i Loppe-Teatret på Frederiksberg Runddel (en lille dyrehavsbakke med forlystelser) var han desuden pianist fra ni-års alderen. Gagen bestod mest i chocolate, sodavand eller måske ingenting - for spillelysten var stor og analog med videbegærligheden, hvordan nu end musikteorien dæmrede for ham.

Alleenberg Biografen, Frederiksberg Allé 74-76

Alleenberg, Frederiksberg Allé 74-76

Fra 1908 snød Victor sig om aftenen til at akkompagnere filmforevisninger i Standard-Biografen, imedens den faste pianist havde travlt med at kurtisere sin veninde – Victor opøvede færdighed i at tilpasse musikkens stemning til den på lærredet forekommende handling. Og der var geografisk set blevet endnu kortere til Falkonerallé 73 med den ny bopæl på Holger Danskes Vej. Hvis altså det var dér, man boede...

Standard Biograf

Hverdag fra Kl. 4 Falkoneralle 73 Søn- og Helligdage fra Kl. 1
Hyggeligt og brandsikkert Lokale!

Høstfest i Spreewald
Brandvæsenet arbejder

Slotsbrand i Madrid

ALADDIN

Eventyr Komedie

Villys Tryllestav

Hvo som graver —
Komisk

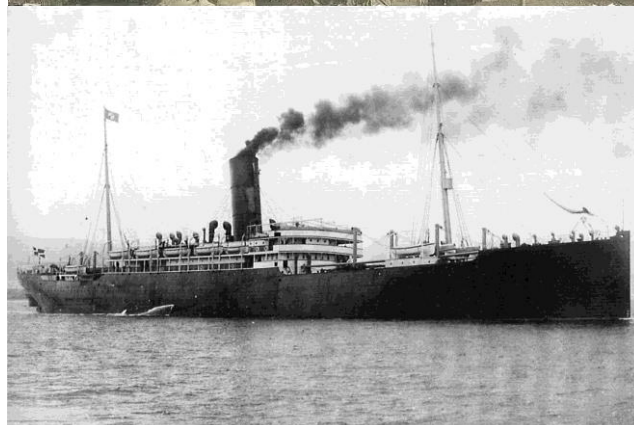
Uafbrudt Forestilling!

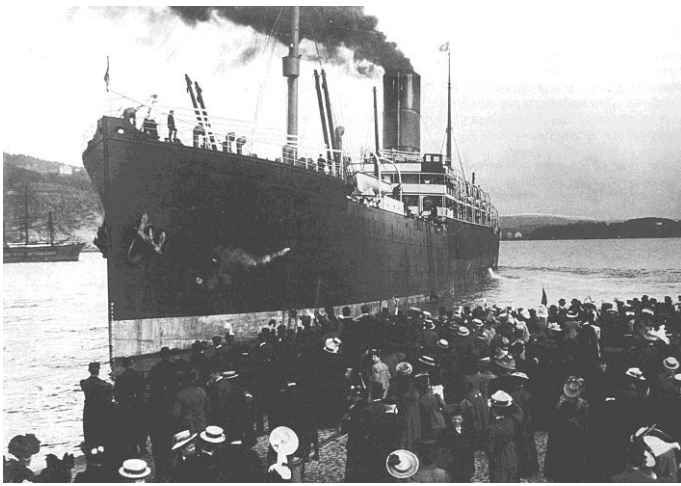
Endre: Hver 25 Øre. Barn 10 Øre. Reservet Plads: Hver 25 Øre. Barn 10 Øre.

Teatrets Aabningsprogram.

Åbningsprogrammet for 'Standard' biografen, Falkoner Allé 73

Da Victor havde taget realeksamen som seksten-årig, *"tilskyndede og forærede hans far ham en rejse til Amerika"* (dette må have været stedfaderen, selv om det kunne synes vanskeligt for familien at finansiere en så alvorlig udskrivning). Victor Cornelius afsejlede i 1913 (antagelig sensommeren) med "Oscar II" i selskab med to fætre og en kusine (Victors kødelige far havde 4 søskende, så fætre/kusiner kan der have været rigeligt af). *"Dengang var jeg så spinkel, at jeg kunne krybe gennem køjet til skibets rygesalon!"*

Andvning Kristianssand på udrejsen

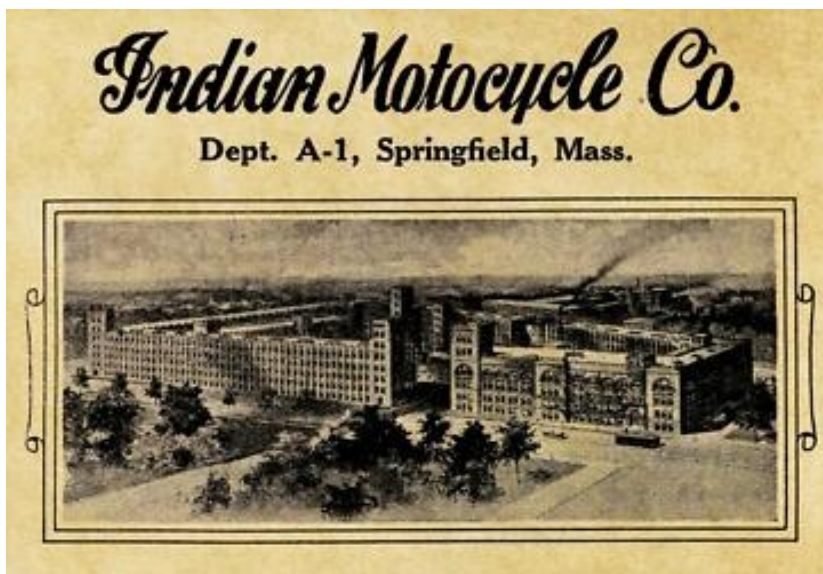

Ankomst New York

'Oscar II' ca. 1913 — billederne på denne side ej indbyrdes samtidige (hvilket også ses af diverse småombygninger i dæksapteringen). Men 'Rejsen til Amerika' var dengang unægtelig et eventyr og særsyn — især når man lige var kommet ud af skolen

Rejsens formål var egentlig en uddannelse som polytekniker - i stedet blev det til ansættelse som kontorist hos Indian Motorcykelfabrikkerne i Springfield, Massachusetts (halvvejs mellem New York og Boston). Engelsk undervisning var indført i realklassen med den danske skolelov 1903, men hvor meget sprogfærdighed har Victor nået at suge til sig – det synes som noget af en udfordring, hvad angår tekniske udtryk?

Dette var for stillesiddende for Victor, der lod sig fascinere af noget for ham helt nyt: Ragtime-klaverspillet. Cornelius: "Jeg prøvede alt muligt hos Indian fabrikkerne, intet fængede – men en skønne dag solgte jeg min trompet og mit lommeur til min Ice Cream-mand, og rejste med toget til New York. Da jeg steg ud, mødte jeg en mand med klumpfod, som spurgte, om jeg ville tjene en halv dollar. Lige noget for mig! Jeg skulle blot hente nogle fotografier for ham henne i næste gade. Han lovede at passe på min kuffert så længe. Jeg røg afsted, men der var selvfølgelig ingen fotografier at hente, og min dejlige kuffert med alt mit jordiske gods var

væk forever. Så levede jeg i 17 døgn uden logi. Det var med at snige sig ind og køre på subway hele natten. Men en dag rendte jeg på en kammerat midt på Broadway. Han havde logi og inviterede mig."

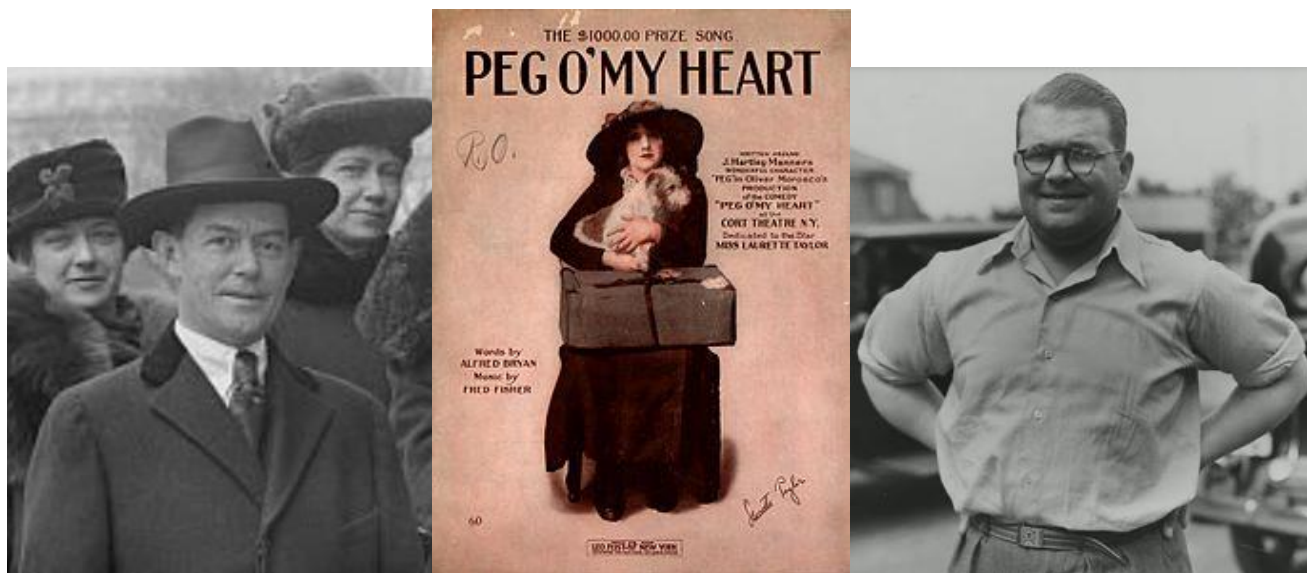
Cornelius drog til Albany (nord for NY og vest for Springfield), og blev pianist i en biograf - klaverledsagelse til stumfilm. Netop omkring 1913 udviklede tendensen i Albany sig fra "small theatres and nickelodeons to movie palaces" (der var ni større filmteatre i byen), hvorfor der var god brug for rutinerede og hurtigt opfattende pianister. Cornelius oparbejdede yderligere ekspertise i at afstemme pianoakkompagnementets lydudtryk med filmens visuelle. Vendte atter næsen mod New York, hvor han fik job i en biograf på Third Avenue, der via et skilt i udhængsskabet forkyndte: "Pianist wanted!" Dette var egentlig begyndelsen på den professionelle karriere. Eksempelvis 'The Variety Theatre' lå på Third Avenue, og blev netop ombygget og udvidet i 1914 – men der var mange andre teatre i området. Efter sigende rykkede han senere til 'Strand Theatre' på Broadway/Times Square, også netop nyopført og et af de største og mest kendte teatre med plads til 3.000 tilskuere! Såfremt denne oplysning er korrekt, må det have bevirket en anseelig prestige samtidig med, at det trods alt fortæller noget om Cornelius' formåen.

Strand Theatre i 1915, Broadway/Times Square, New York

I kraft af sin glimrende teknik knyttedes han desuden "til et musikforlag, heraf en tid som akkompagnatør for en sanger ved navn Eddie O'Connor". Denne var en aften indisponeret, men Cornelius kunne repertoire på fingrene, og reddede situationen ved at påtage sig O'Connors vokale rolle oven i sit eget klaverspil. Cornelius debuterede med "Peg o' My Heart" og dermed var fremtidens levevej som både sanger og pianist definitivt udstukket.

For så vidt angår bemeldte sanger er der måske tale om George Henry O'Connor (1874-1946), netop fremme som entertainer og Columbia recording artist i 1914-18. Han var ret populær (men gjorde sig reelt som advokat og forretningsmand), og havde sin gang i 'Det Hvide Hus' under adskillige præsidenter.

T.v. George Henry O'Connor – også kendt som 'The Troubadour of the Presidents'. Der er ikke umiddelbart nogen anden østkyst-entertainer fra den tid ved navn O'Connor. Det var Harry von Tilzer Music Publishing Company, West 28th Street (=Tin Pan Alley), der udgav flere af O'Connors hits, men der kan ikke forbindes nogen som helst ansættelses-association med Cornelius

Og her må man lige standse et øjeblik i den hæsblæsende færd og reflektere over, hvordan Victor Cornelius' musikalske stade hu-hej legende let nåede et så ubesværet niveau, at han via tangenterne evnede at udtrykke øjeblikkets modsvarende tonebillede alt efter filmens handling? Vel, han spillede som knægt opretstående klaver efter gehør, mundharpe, violin og trumpet (denne med tilhørende FDF-undervisning/nodelæsning), meeen – der er et stykke vej derfra og så til at sidde som akkompagnerende pianist i 'Strand Theatre' i New York!

Af kirkebøgernes utydelige kragetæer synes det som om, at morfaderen tillige har været 'musiker'. Og når Victor fortæller, at han '*er født og opvokset på værtshus*', har det så reelt været under morfaderens kyndige klaverinstruktion – noget må have påvirket ham og en hel del må han have lært; men hvem/hvad/hvor?

Victor Cornelius drog i 1916 tilbage til Danmark, hvor han ankommer omkring april måned – det første korte stykke tid med adresse Sundholmsvej 43. Han registrerer sig hos politiet den 1. maj 1916, nu med adresse c/o Hansen, Jagtvej 9/st – og rubricerer sig som 'skuespiller'. Da faderen jo er afgået ved døden, må denne adresse enten tilhøre hans mor (pigenavn), hans morfar/mormor (der nok nærmere har boet Stefansgade 41), eller familie til hans farmor (pigenavn). Hvis man sammenholder politiets registerblade + kirkebogsnotater for fader Einar, moder Elisabeth+bedsteforældrene og Victor selv, er der ikke noget logisk sammenfald mellem de anførte oplysninger – alt er kaos. Den 1. november 1916 tiltræder han militærtjeneste – som under ordinære forhold formentlig ville have været fra 2-10/12 måneder i første omgang (med forventede genindkaldelser).

Cornelius har, som følge af sit udlandsophold, ikke været registreret på normal vis mhp militærtjeneste, og har ikke været på session. Han må via familien være blevet adviseret hjemmefra om militærindkaldelsen – hvilken givet har fremstået uopsættelig som følge af krigen i Europa og det dermed øgede danske beredskab – godt 60.000 mand, den største nogensinde i landets historie helt frem til nutiden. Og Victor rejste sikkert glad og fro hjem til denne tjeneste uden at tænke over de ændrede forhold. Indkaldelser blev nu tidsubestemte, og indkvarteringsforhold var generelt brutale, usle og udmarvende. For regeringen havde meget svært ved at finansiere hele denne udskrivning. Cornelius fremgår ikke af de gængse lægdsruller, og må være at finde under de særlige tillægsoptegnelser – da han havde krydset Atlanten, er det endda højst sandsynligt, at dette har kvalificeret ham direkte til søværnet.

MEN uanset Danmarks neutralitet, var der maximal bemanning, og fra Krigsministeriet og nedad kunne man skalte og valte med rekrutterne. De lå dagligt i mudder på Vestvolden (opgraderet med ny udgravninger), i kantonnementer i Jylland, eller stod i vand til knæene på Holmen – medens officererne hersede med dem i en uendelighed gennem flere år - uden at der skete andet. Den fysiske krig kom aldrig. Og dermed begynder balladen – så at sige. For i oktober 1918 registreres det, at Victor har fået nok af den oplevelse og er deserteret. Det var ikke nogen enestående sag i sig selv, for der var tusindvis af desertører. Sagen overdrages politiet, der bringer ham tilbage i folden (sanktioner ukendte), men i 1919 deserterer han endnu engang.

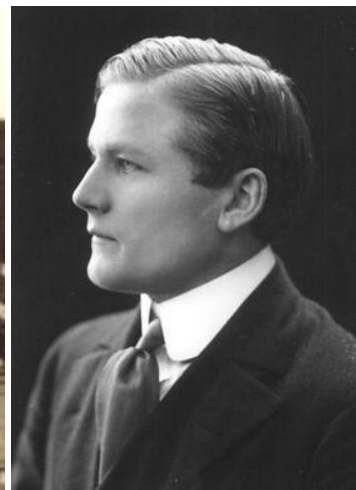
Hvorvidt ordet 'desertør' skal tages bogstaveligt, eller nogle midlertidige, balstyrige 'vildbasse'-foreteelser har forårsaget udeblivelse, vides ikke, men sagen overdrages atter politiet, og etaten forsøger tilsyneladende at foranstalte en jævnlig meldepligt. Når man tager de første 2½ års USA-ophold i betragtning, forstår man så rigeligt, at omstillingen til nævnte militærforhold, trods alle gode hensigter, har været uoverkommelig uden nogen fast fremtidshorisont. Ingen kunne jo umiddelbart se en ende på elendigheden.

Den 10.09.1919 tilmelder Victor så adresse hos sin morfar, Stefansgade 41/st – har man anset dette for at være en sikker havn i den penible situation? Adressen ændres allerede 1. maj 1920 til Nørre Allé 41C/3.

Undervejs siges det, at Victor Cornelius i 1920 atter afsejlede til New York, denne gang vel med ret så megen erfaring som ballast – men måske alligevel ikke nok til at styre de ungdommelige udsvævelser? Var det ligefrem en uvarslet flugt fra trakasserierne med myndighederne (afsejlings-dato ukendt, men senere end maj måned), der satte tommelskrue på stakkels Victor med endnu mere pligtro fædrelandskærlighed og edsvoren meldepligt? Der er ikke noget at sige til, at de tidligere års ubekymrede liv i New York har virket som en saftig gulerod ift den autoritetstro københavnske myndighedskværn, der har slået hårdt ned ustandseligt.

Under dette NY-ophold blev han imidlertid 'opdaget' af Christian Gottschalck (de mødtes formentlig enten i NY eller under selve overfarten), som på sin side overtalte revydirektør Hilmar Clausen til at engagere Cornelius til 'Bonbonnieren' i 'Industriens Bygning' i København. 'Industriens Bygning' lå i Vesterbros Passage, ind mod Tivoli-siden og op mod Rådhuspladsen (dengang Halmtorvet).

'Industriens Bygning' set fra Halmtorvet (den senere Rådhusplads), beliggende i Vesterbros Passage overfor Café National og Scala Teatret. Til højre: Hilmar August Axel Clausen (1888-1951), oprindelig skuespiller - havde selv været i USA omkring 1920 og 'set lyset'. Han satte sig for at opsætte teaterforestillinger i København à la amerikanske forhold - med pragt, fest, fart og moderne stil/musik. Dette mål forsøgte han at virkeliggøre i årene 1921-25 som revydirektør for "Tivolis Sommerteater" (Arena Teatret).

'Industriens bygning' set fra modsatte ende, mod Rådhuspladsen.
Spørgsmålet er, om ikke Cornelius' ret så rastløse krudtugleliv har medført en form for stress, der har været en slags trigger for bakterielle angreb og arvelige forhold, hvilke har medført sygdommen rosen, som åbenbart tiltog og periodevis satte ham ud af spillet?

En anden udlægning er, at Cornelius var nødsaget til at vende hjem til Danmark pga. personlige problemer. Der er intet notat i PolReg om, at Cornelius har anmeldt udrejse til USA i 1920, og da NY-besøget 1920-21 forekommer realistisk, har han jo ganske enkelt negligeret sin meldepligt, hvilket uvægerligt forårsager 'personlige problemer', især hvis han er bragt retur til Danmark under påkrav fra dansk politi og ved New York politiets mellemkomst?

Cornelius selv udlægger det således: *"Det var vældig sjovt (Bonbonnieren), men jeg passede det ikke ordenligt. Jeg var en forfærdelig vildbasse og har ikke taget meget hensyn til hverken helbred eller nattesøvn, men man bli'r jo ældre og forstår værdien af den gave, man har fået. Førhen tog man chancer, nu passer man på som en smed. Jeg soldede alt for meget og mødte op i smoking med gule sko og sådan noget - som ikke var så godt."*

Cornelius har været tilbage igen primo 1921 - den 4. februar melder han adresse c/o Jacobsen, Eschrichtsvej 12/1, Valby.

Hvis man anlægger en filosofisk vinkel på denne affære, så må det jo alt andet lige have været umådelig svært for Cornelius i det hele taget at omstille sig til provinsflækken København + ulidelig militærtjeneste. Også i nutiden virker København unægtelig noget klejn, når man i længere tid har været vant til up-tempo-pulsslaget i New York.

Han blev som nævnt afskediget ret hurtigt fra "Bonbonnieren" på grund af sine knap så konservative udskejelser. Dertil blev meldepligten nu eskaleret til min. 2-3 gange årligt helt frem til 1. august 1927. For nu at følge dette offentlige pålæg til dørs, så sker der for Victors vedkommende heldigvis det, at Påskekrisen 1920, hvor kongeriget er få håndsbredder fra at gå til grunde, giver myndigheder/regering rigeligt at se til, så f.eks. alle sager vedrørende desertering ikke længere har væsentlig rangering. Kreds III, 3die sekretariats behandlende kontor, neddrostler prioritering således, at der endelig den 28. juli 1927 kan udstedes militær udskrivnings-attest nr. 8840, hvorved det indføres i Værnemålsprotokol V.6, at sagen er henlagt.

I øvrigt noterer politiet, at Victor den 1. maj 1921 indgår ægteskab med Rosa Margrete Jacobsen fra Frederikssund. Dette ægteskab synes at være en lettere overilet afledemanøvre i forsøget på at ændre de daglige forhold. De fik datteren Arn Inga, og familien var endnu sammen ved folketællingen i 1925. Den 1. november 1922 flyttes til Dalgas Allé 22/2. Den 1. februar 1923 tilbage til Eschrichtsvej 12. Og så fremdeles på et utal af adresser frem til 2. august 1927, hvor Cornelius melder adresseforandring til Bispensgade 10, Aalborg.

På denne adresse lå 'Beiers Hotel', hvor Cornelius' kollega Ove Lindgren m/orkester ofte havde engagement. Men tilbage til den kronologiske rækkefølge ...

Cornelius: *"Derefter fulgte årene i "Adlon", "National-Scala" og hos Kølle, indtil ulykken kom over mig. Jeg fik rosen i ansigtet og optrådte slet ikke i to år."*

I sin bog 'Jazz skal der til' fortæller Otto Lington imidlertid, at Poul Aage Andersen og Victor Cornelius havde deres første flygel-duo i Hotel d'Angleterres Palmehave 'i Gerola's tid'. Hotel d'Angleterre havde den italienske violin virtuos Virgilio Gerola, der afløste Waldemar Foghts ensemble, ansat som kapelmester i årene 1921-30 (derefter blev Gerola kapelmester hos Hotel Phønix, København). Det må antages, at Cornelius/Andersens' kortere, men inspirerende, første engagement har været tidligt på året 1921, altså inden deres samarbejde i 'Adlon'-perioden. Denne oplysning bekræftes også via andre kilder, tidspunktet let varierende.

Omkring marts 1921, er Cornelius begyndt i "Café Østerbro" (hvor han afløste pianisten Louis Tegner) sammen med Valdemar Eiberg og Carl Bigum på hhv. hawaii guitar/melodi banjo og banjo. *"Familien var oprindelig restauratører. Jeg er født og opdraget på beværtning - måske er det derfor, jeg befinder mig så godt dér . . ."* - Cornelius omtaler imidlertid ikke selv dette faktisk længerevarende engagement, som set med danske 'jazzbriller' var af en vis banebrydende betydning.

Carl Bigum, tv., og Valdemar Eiberg, th. Cornelius medvirkede fra ca. marts 1921 i den iflg. legenden tidligste ragtime-trio i Danmark. Med den havde han engagement i "Café Østerbro", Østerbrogade 140. Ovenstående annonce er fra Aftenbladet den 26.3.1921. Meget tyder på, at annoncedatoen faktisk indikerer tidspunktet for Victor Cornelius' tiltræden. "Café Østerbro" lå overfor Jacob Erlandsensgade, men blev ret tidligt nedlagt.

Valdemar Eiberg: "Jeg har mange dejlige minder med Victor, men han ligger syg nu (1960) - stakkels menneske! Jeg sad jo sammen med ham i det allerførste orkester, som jeg lavede ude på Østerbro i 'Café Østerbro'. Der var han pianist og sang 'Hvor går Robinson Crusoe hen med Fredag hver lørdag nat?' - hvor var den morsom, og der var ikke til at komme ind. Vi var tre mand, to mandolinbanjoer, og så fik den med ragtime. Alt det Victor spillede dér, det var begyndelsen. Sikken en succes. Det var i 1920 (sic)".

Muligvis begyndte gruppen på Café Østerbro i 1920, men Cornelius kom først med på klaver som ovenfor nævnt. Dertil har Bigum udtalt, at HAN var kapelmester for denne gruppe fra 1920.

Carl Christensen (pianist): "På det tidspunkt var der kun enkelte jazzpianister, bl.a. Victor Cornelius." Dette synspunkt bekræfter Otto Lington ligeledes med fremhævelse af Cornelius.

Cornelius fik senere engagement i Adlon - angående dette se nærmere under Valdemar Eiberg biografi 1924-26. Han blev professionel den 16. april 1924, og indspillede samme år den 15. september sine første plader for Nordisk Polyphon sammen med pianisten Jacob Schmidt. Pladeselskabet henviste på etiketterne til etablisementet "Adlon", hvor Cornelius i nogle sæsoner forestod en flygelduo først med Jacob Schmidt (fra 1924) og senere Poul Andersen (fra 1925).

Disse plader må i dag anses for at være nogle af de tidligste udtryk for lettere jazzpræget klaverspil i Danmark. Cornelius lancerede, som den første med navns nævnelser, både Kai (Ewans) Nielsen og Leo Mathisen på sine Polyphon-sider. En side med Kai Nielsen, 'I Miss My Swiss', er i flere beretninger omtalt som en af de tidligst indspillede jazzplader (hvilket nok må siges at være lidt i overkanten mht selve jazzudtrykket) – på dette tidspunkt har Kai (Ewans) Nielsen rigeligt besvær med bare at spille melodien straight. Hvilket nok også iflg. kolleger må tilskrives, at "Cornelius helst spillede i krydstonearter, her i D-dur, hvorved es-alten måtte spille i H-dur med 5 krydser." Det var formentlig nærmere dette faktum, der gjorde indspilningen berømt.

Historien er nu ikke helt korrekt, for Cornelius spiller rent faktisk i F#-dur, og Ewans dermed i Eb-dur med 3 b'er, hvilket vel også var rigeligt kompliceret for en forholdsvis nybegynder.

Jacob Schmidt, ass. pianist

Kai Nielsen (Ewans), sax

Leo Mathisen, piano/goofus (Cornelius kun vocal)

Aage Andersen

Kai Nielsen

Leo Mathisen

Charles Høeg

Efteråret 1924, sideløbende med "Adlon"-jobbet, havde Cornelius et orkester, "The Vocalions", sammen med saxofonisten Charles Høeg i "Regina" i "Olympia"-annekset til Axelborg (Hammerichsgade 4).

I 1925 sker der det, at Victor Cornelius – på det tidspunkt pianist om natten i "Adlon" sammen med Poul Andersen – bliver syg, og pianisten Carl Christensen får derfor en henvendelse om at træde til som afløser. Poul Andersen udnævnes til at være ledende pianist i stedet for Cornelius, og Christensen besætter jobbet som 2den pianist. Han husker perioden som begyndende i 1925 og ophørende i 1926. Cornelius fortæller selv, at han på et tidspunkt måtte igennem et næsten 2-årigt angreb af rosen, hvor han ikke kunne optræde offentligt – dette kan have været mellem april 1925 og oktober 1926; hvor lang tid vides ikke med sikkerhed. Christensen husker tydeligt, at Leo Mathisen også var pausepianist i "Adlon" al den tid, hvor Christensen selv var engageret dér.

Dertil fortæller CC, at han først efterlignede amerikaneren Zez Confrey, senere englænderen Billy Mayerl – begge hørt på plader, men også udgivet på noder. (Disse folk regnedes dengang, og måske stadig, for jazzpianister, men er ret beset en slags novelty-udøvere). Dette giver en idé om, hvad der rent stilistisk, i hvert fald hvad angår flygel-underholdningen, foregik i "Adlon".

Fra slutningen af 1925(?) er det formentlig igen duoen Cornelius/Andersen, der forestår tangentsamspillet i "Adlon". Dette fortsætter antagelig ind i 1926 for duoen vedkommende, og vel et par år mere for i hvert fald Cornelius' vedkommende.

Efter at Københavns Radiofonistation under kammersanger Emil Holm fik programmerne ind i faste rammer (fra september 1925), var det muligt mandag den 4. januar 1926, kl. 09.30-10.00 (= 21.30-22.00), at lytte til en 'Polyphon-Koncert'. Grammofonplader med bl.a. Paul Godwin Orkester, Efim Schackmeister Orkester samt "Don't Bring Lulu" med Victor Cornelius og saxofon af K. Nielsen (Kai Ewans).

M A N D A G D E N 4. J A N U A R		
DANMARK KØBENHAVNS RADIOFONISTATION 340 M. 7.40 Em.: »Københavns Radioavis. 8.30—9.00: »Radiolytteren's Radioudsendelse. Foredrag af Politiasistent Møllerup: Om Københavns Politik og dets Virksomhed. Udsendelsen Kl. 8.30—9.00 transmitteres over Hjørring Radiofonistation (1250 M.) og Odense Radiofonistation (950 M.). 9.15: »Politikens Radioavis. 9.25: »Internacia Radio-Asocio. 9.30—10.00: Polyphon-Koncert. »Min egen Mor derhjemme«, af Axel Andreasen, sunget af Edgar Hansen. »Rose-Marie«, af Rudolf Friml, spillet af Schackmeister Ork. »Giv mig en Luftballon«, Shimmy, spillet af Paul Godwin Ork. »Don't bring Lulu«, spillet af Victor Cornelius, Saxofon af K. Nielsen. »Det var en Sommerdag i Klampenborg«, af Edgar Allan, spillet af Paul Godwin Ork. »Hvad kan det nytte man er tre«, spillet af Schackmeister Ork. »Horch die Jazz-Band«, spillet af Paul Godwin Orkester. LYNGBY RADIOFONISTATION	7.30: Steademan's Symfoniorkester fra »Electric Theatre«. 8.00: Londons Program. 8.40: Foredrag af Mr. H. M. Batten. 9.00: Udsendelse der karakteriserer Jule i gamle Dage. 11.00: Londons Program. 11.30: Violinsolo af Helen Burnett. 12.00: Slut.	11.00: Londons Program. 12.00: Slut. CARDIFF 353 M. 1.30—2.30 Em.: Orkestermusik fra Cox's Café. 3.30: Orgelmusik fra »Capital Cinema«. 4.00—5.30: Orkesterkoncert og Solosang. 6.00: Foredrag om Elektriciteten i Hjemmet. 6.30: Børnetime. 7.15: Foredrag om The. 7.30: Londons Program. 9.00: Orkesterkoncert, Solosang, Underholdning og Pianosolo. Transmission fra City Lodge. 11.00: Londons Program. 12.00: Slut. DAVENTRY 1600 M. 12.00—2.00 Em.: Kvartetkoncert og Pianosolo. 2.00—3.00: Londons Program. 5.00—7.30: Londons Program. 7.30—8.00: Udsendelse til Europa. 8.10—12.00: Londons Program. 12.00: Bent Firemans Danse-Orkester fra Carlton Hotel. 1.00: Slut. GLASGOW 422 M. 4.30 Em.: Pianosolo af Una Truman. 5.00: Kvartetkoncert og Solosang. 6.00: Foredrag: Over de spanske Bjerge.

Radiolytteren's program 4. januar 1926 med lancering af 'Don't Bring Lulu' spillet Victor Cornelius & K. Nielsen (Ewans) på Polyphon-optagelse

Mandag den 15. marts annonceres i 'Radiolytteren's' program kl. 09.30: 'Polyphon Koncert' (grammofonplader). Man kunne via Københavns Radiofonistation aflytte 'O Sole Mio' (de Capua) med kornet spillet af Ugald Margutti, Italien, akkomp. af Victor Cornelius på saxofon og flygel – det må antages at være en misforståelse eller trykfejl med Cornelius som saxofonist.

Mandag den 22. marts 1926 annonceres atter (i 'Radiolytteren's programoversigt kl. 09.30 en 'Polyphon Koncert' (grammofonplader). Man kunne nu, via Københavns Radiofonistation, høre 'Tu Sais' (Tango) spillet af Victor Cornelius (flygel) med saxophon-solo af Kai Nielsen.

Carl Christensen, afløser for Victor Cornelius i "Adlon" 1925-26

Sølvtorvet. Nederst t.v., ses 'Café Trehjørnet' (senere "Sølv Kroen" og "Silver Dollar" med grim tilbygning). Midt for løber Øster Farimagsgade frem mod Østerbrogade med 'kartoffelrækkerne' på venstre hånd

I 1928 var Cornelius efter sigende med violinisten Ove Lindgren hos "Café Trehjørnet" på Sølvtorvet – Lindgren var ellers travlt beskæftiget andre steder med eget band og havde Carl Christensen som fast pianist; men den levende musik hos "Trehjørnet" kan selvfølgelig have ligget på et tidspunkt i dagtimerne og har måske rent faktisk kun omfattet netop Cornelius og Ove Lindgren. Ovenstående foto af Lindgrens orkester stammer fra Beiers Hotel, Aalborg, efteråret 1929.

Den 27. oktober 1929 indgår Victor et nyt ægteskab, denne gang med Aase Frida Schou, og de får børnene Hanne Inga, Ole og Lise.

Cornelius medvirkede efteråret 1929 og foråret 1930 hos Otto Lington i et par Columbia-optagelser bl.a. "Min lille bungalow", hvor Otto Banner-Jansen på altsax svæver let og ubekymret afsted i sin solo. Yderligere kan fremhæves en optagelse i februar 1933 "I den gamle have i Pileallé" for Columbia med Eli Donde's Band –

https://www.youtube.com/watch?v=cOkTZdLs3lQ&list=RDcOkTZdLs3lQ&start_radio=1

orkestret selv har virkelig ekstraordinært godt fat i swing'et. Samme år medvirkede Cornelius som sanger hos Kai Julian i optagelsen af "Kom til mig", i 1933-36 på en række sider med Tuxen, 1939 hos Teddy Petersen og i 1942 med Elite Danseorkester v/Peter Rasmussen – alle for Polyphon.

Andre engagementer omfattede 'Arena' og sandsynligvis 'Ambassadeur', 'Bellevue Strandhotel', 'Palace Hotel' og 'Skovriderkroen'. Desuden ofte underholdning ved private fester i københavnske hjem.

Da Victor Cornelius figurerer som forlover for sin halvbroder Edvin Sigurd ved dennes bryllup i 1929, tituleres han som kapelmester, boende Jagtvej 131,2 (krydset ved Mimersgade).

Fra 1929 refrainsanger i Radioen efter at Emil Holm havde hørt ham. Cornelius beskæftigede sig derefter næsten udelukkende med populærmusik - en af de mest yndede og benyttede sangere i Danmark. Flittig komponist i samarbejde med Carl V. Meincke (samt af og til Willy Kierulff), der ofte forestod lyrikken. Tillige aktør i en række film og revyer. *"I en årrække rejste jeg et par gange om året til London for at synge pladerne ind. En morgen, da jeg var kommet fra 'Adlon' klokken fem, sov jeg over mig og kom for sent til Englandsekspressen. Jeg tog en vogn og regnede med at hale toget i Roskilde. Vi kom tidsnok, men toget kørte forbi; skulle slet ikke standse dér. Så var det bare med at jolle til Korsør – og jeg nåede altså færge".*

Her eksempler på optagelser foretaget i London.

Da tonefilmindustrien vandt frem i begyndelsen af 1930'erne, blev Cornelius en ofte benyttet komponist, og Erik Tuxens orkester akkompagnerede og fremførte som regel den underliggende toneledsagelse. Nedenfor nogle eksempler på biograffilm, hvor Cornelius har skrevet musik eller flere melodier, ligesom han medvirkede i bioller, hvor han selv præsenterede sine sange – medens Tuxen sneg lidt swingende hot dansemusik ind i billedbaggrunden.

Tuxens Orkester indspiller filmmusik i 'Palladium'-studiet – meget ofte komponeret af Victor Cornelius

F.v.: Victor Cornelius, Lille Connie, Leo Mathisen og uidentificeret musiker.

Gellin & Borgstrøm indspillede musik til filmen – og det kan tænkes, at LeoM og kollegaen 'kun mimer' i denne situation

Tuxen indspiller Filmmusik —

Indspilningen af Filmmusik — Toner, der ganske nøje svarer til Filmens skiftende Stemninger og Situationer, — er maaske noget af det sværeste i moderne Filmsteknik. Ovenstaaende Billede tog „Aftenbladet"s Fotograf paa „Palladium" i Gaar, og det viser Kapelmester Tuxen og hans Musikere — suppleret med Medlemmer af det kgl. Kapel — der indspiller Ledsagemusiken til den nye Politifilm. Manden til højre for Tuxen er Kapelmester Ewans, der snart lægger ud med sit eget store Jazz-band. Den digre Herre, der nok saa muntert kigger frem fra Ruden i „Palladium"s store Tonevogn, er Komponisten Cornelius, som er Mester for alle Filmens nye Melodier.

Fra AftenBladet 29. juli 1936, f.v. ses bl.a.: Erik' Spjæt' Kragh, Peter Rasmussen, Holger Nathanson, Winstrup Olesen, Niels Hostrup Lund, Leo Mathisen, Erik Tuxen, Kai Ewans, Viktor Cornelius, Berthel Skjoldborg og Palmer Traulsen.

Af og til var der afstikkere af en vis jazz-interesse: Debatten om jazz'en kunne lejlighedsvis få en satirisk teaterhilsen med på vejen - hvilket f.eks. var tilfældet i sommeren 1934. Marguerite Viby var en uforlignelig skuespillerkraft i tidens Apollo-Revyer, der også trak på vægtige talenter som eksempelvis Hans W Petersen, Christian Arhoff og Edgar Hansen.

Marott: Sammen med Viby sang de tre herrer "Jazzen er død" så godt, at de så at sige dementerede deres eget udsagn. Bagefter kunne man gå hen i Arena-dans og svinge sig til Erik Tuxen og hans orkester og i tilgift høre Victor Cornelius, Willy Kierulff og Jacob Schmidt spille jazz på tre flygler. Det var tider.

Jacob Schmidt havde i 1924 været partner med Cornelius i den berømmelige første periode i natklubben "Adlon", ligesom de også dengang indspillede nogle pladesider sammen.

Det fremgår tillige af avisannoncer, at Victor Cornelius sang med Erik Tuxens orkester live i Arena i sommersæsonen 1934 og 1935. Under Tivolis store fællesannonce i dagbladene kunne man læse følgende: "ARENA-DANS. Entre: 1 Kr. Uafbrudt dans fra kl. 9-2. Erik Tuxen. V Cornelius. Solist-optr. Kl. 4-6 The-dansant, gratis adgang."

Arena Dans

ERIK TUXEN og hans Orkester
De tre Flygler med Victor Cornelius

Verdens-Artister

Matiné hver Søndag Kl. 4-6, fri Entre

Indgang: Tivoli og Vestre Boulevard 28

Annonce i Jazzrevy, juli 1935

I alt blev det til 24 film under flere forskellige former for medvirken

Victor Cornelius og Karen Jønsson trak også på fælles hammel. De kom begge fra Nørrebro-kvarteret nord for Assistens Kirkegård, men mødtes først i grammofon- og filmsamarbejdet

Som det fremgår, var Cornelius' engagement 1933-36 hos Palladium Film A/S (grl. 1919 Lau Lauritzen Snr.) omfattende – tilsvarende komponistarbejde 1937-40 for ASA Film (grl. 1936 Lau Lauritzen Jnr.).

Cornelius med Ingelise Rune i folkekomedien 'Familien Olsen' 1940

Victor Cornelius drømte om at drive kro på landet, men kom i 1950 alvorligt til skade som passager i en drosche, der stødte sammen med en af kongehusets biler i kolonnaden ved Amalienborg. Han fik et langt sygeleje (bl.a. blev hans ansigt slemt forskåret), generhvervede aldrig sine tidligere musikalske forcer, og forsøgte - så vidt det var ham muligt - adskillige andre leveveje ind imellem få musikengagementer. Uheldige byggeengagementer m.v., bevirkede, at han på det nærmeste måtte flygte i skattely til Sverige, hvor han levede et pauvert liv i Ängelholm. Ved yderligere sygdomsforværring/lammelse blev han i 1960 flyttet tilbage til København, hvor han døde den 9. maj 1961 (efterladende sig hustru Aase Frida Schou og børn) på Amtssygehuset, Gentofte. Begravet på Bispebjerg Kirkegård.

-oOo-

Evalueringen af Cornelius' betydning for de indledende år baseret på musikeres/kritikeres udsagn er ganske vanskelig, eftersom disse vidnesbyrd rækker fra den ene til den anden ende af spektret.

EW anfører, at Cornelius var blandt de første musikere, der præsenterede den ny amerikanske musik herhjemme. Men sidenhen beskriver han duetterne med Poul Andersen som gammeldags værtshusklaver, og Leo Mathisens debut under Cornelius' vinger (sikkert ikke helt fri for Ernst Kølles intervention) udlægges som 'næppe værende interessant'. Samtidige anerkendte musikere som eksempelvis pianisten Carl Christensen og saxofonisten/banjoisten Valdemar Eiberg har dog stor respekt for Cornelius' tidlige hjemlige virke, der da også må siges at være indlært under ret gunstige betingelser. "Vore Herrer", januar 1924, skriver ganske enkelt: 'Victor Cornelius er en pianist i verdensklasse'.

Vel, al begyndelse er svær, såvel for den udøvende som lægmanden/anmelderen. Men retfærdigvis må man vurdere bestræbelserne ud fra datidens forhold. Baseret på lokale normer samt Cornelius' indhøstede erfaring og påvirkning i USA vil det derfor alt andet lige være en betimelig anerkendelse at markere hans indflydelse på den nationale (københavnske) udvikling.

Fra kortfilmen "Mens porten var lukket"

-o0o-

NOTE I: Sources/credits/references for material included this Editorial Use - to maintain focus on the historic and important documentation of Mr. Victor Cornelius' career - are shown below and hopefully no copyrights have been infringed/violated.

This website may, however, inadvertently contain copyrighted material, the use of which has not been specifically authorized by the copyright owner. Little Beat Records (LBR) use this material for illustrative and commentary purposes only -- with the intended final achievement to comprise conservation of music history and artist appreciation. This has been carried out best possible within limits of a "fair use" (of any likely copyrighted material) as provided for in Title 17 U.S.C. Section 107 of the Copyright Act 1976. The latter allows "fair use" for purposes such as news reporting, criticism, comment, teaching, scholarship, and research. "Fair use" is a use permitted by copyright statute that might otherwise be infringing. Under all circumstances, any wrongfully used objects will be removed immediately upon demand. Any LBR website display can be publicly and freely viewed without any commercial interests involved.

NOTE II: Det har været kompliceret at få hold på Victor Cornelius' især tidlige opvækst og karriere (og det er selvsagt den ragtimeinspirerede periode, der har den større historiske interesse) – hans liv består egentlig lidt tragisk og ulykkeligt af adskillige op- og nedture indtil den helt fortvivlende modgang og katastrofe indtræffer. Næsten alle tilgængelige oplysninger stritter ved første blik usammenhængende mod hinanden, og Cornelius selv glider, de ganske få gange, hvor han udtaler sig, let hen over lakken uden nogen form for ridser. De nærrelationer, som han refererer til, synes irrelevante – indtil man dykker langt ned i detaljerne, hvorved flere af hans udsagn bliver langt mere forståelige og passer ind i legenden.

NOTE III: Der forekommer misvisende information om Cornelius i "German Ragtime"/Rainer Lotz/Storyville Publ. 1985.

NOTE IV: Flere kilder anfører, at Victor Cornelius er født på St. Croix, Dansk Vestindien. Dette er ikke tilfældet, der er tale om forveksling med Victor Waldemar Cornelins, viceskoleinspektør i Nakskov. Han kom til Danmark i 1905, hed faktisk oprindeligt Cornelius (!), hvilket ved en skrivefejl ved ankomsten blev til Cornelins. Der er intet slægtsskab mellem de to herrer. Cornelins' (1898-1985) formål med Danmarksbesøget (1905) var stærkt nedværdigende og diskriminerende, men alligevel fik han uddannet sig til skolelærer (og blev desuden en anerkendt pædagog og musikskoleleder). Han er i øvrigt far til Margit Cornelins (1928-84), der spillede piano i Hot Club of Denmark Jazz Band sidst i 1940'erne, og hun er igen mor til pianisten Ben Besiakov (f. 1956).

NOTE V kilder/hjælp/referencer: 'Jazz i Danmark'/Erik Wiedemann/Gyldendal 1982, Det Ny Radioblad 1941 (dette interview ikke citeret ordret og kun delvis), Jazzrevy 1935, Frank Daniel Stecker Bundgaard, Sally Beseakov (flere stavemåder), Ib K. Olsen. LBR har i februar 2025 fået tilladelse til at anvende materiale fra The Discographer (ex internettet) af René Aagaard. Otto Lington/'Jazz skal der til'/Carl Allers Forlag 1941, Erik Wiedemann interviews, Carl Christensen, 'Dansk Revy'/Emil Marott/Borgens Forlag 1991, Københavns Bymuseum, Nordisk Polyphon Aktieselskab, Columbia Records/England, Sct. Stefans Kirke dåbs- og vielsesregister, Sankt Thomas' Kirke vielsesregister, Indian Motorcycle Co./Springfield/Massachusetts, Skandinavien-Amerika Linien, Leo Feist Music Publishing Co./New York, A/S Palladium Film, AftenBladet, Michael Thomsen, www.laujun.dk , www.filmmusic.composers.dk , ASA Film, www.geni.com,

Fulde Navn		Carmelitus Victor Lars	
Livsstilling		Kuskpiller	
Fødested		Næstved	
Ægteskabelig Stilling		15-21	
Hustruens	Fulde Navn og Børns	Pina Margarete	
	Fødested	Frederiksborg	
	selvstændig Virksomhed		
Børn			

Meldt Bopæl				For hustru og lavere Ejendoms: i hvis Ejendoms de er. For Lavere Ejendoms: her borte de have Laga.
År	Dag	Gade, Nr., By og m.		
1916	15	Lagkøjs 9 St		Kausen
1918	1-11	Udtr. fra Militærh.		
19	10	Refansegade 41 St		Kausen
20	15	Allee 2 A		
1920	15	Mærk alle 41 C 3		
21	12	Eckerskjoldsgade 12-1		Lacobsen
22	14	Salgs Alle 22		
23	1-5	Udtr.		

Meldt Bopæl				For hustru og lavere Ejendoms: i hvis Ejendoms de er. For Lavere Ejendoms: her borte de have Laga.
År	Dag	Gade, Nr., By og m.		
23	12	Eckerskjoldsgade 12-2		
"	15	do 12-2		
24	10	Refansegade 41 St		
"	15	Salgs Alle 22		
25	10	Refansegade 41 St		
"	15	do 106-2		
26	10	Refansegade 41 St		
"	15	Karlshøj Alle 97		Gledsøe Kær
"	15	Refansegade 41 St		
27	1	Refansegade 41 St		Kausen
"	15	Refansegade 41 St		
"	28	Salgs Alle 22		Refansegade 10 Laga 27